

INFORMATIKAI ÉRTELMEZŐ SZÓTÁR

Válogatás az informatikai szakirodalom tanulmányozásához

Pluhár Gábor

[<gabor.pluhar@is-energy.hu>](mailto:gabor.pluhar@is-energy.hu)

2002

10BASE2

(Thin coax - IEEE 802.3) Ethernet vékony kábelen, BNC csatlakozó, 30 felhasználó/szegmens (305m), 1024 felhasználó/hálózat, 10 Mbit/s.

10BASE5

(Thick coax - IEEE 802.3) Ethernet vastag kábelen, 1", 100 felhasználó/szegmens (500m), 10 Mbit/s.

10BASE-T

(UTP- IEEE 802.3) Ethernet 2 csavart érpáron, RJ-45 v. RJ-11 csatlakozó, 2 felhasználó/szegmens (100m), 1024 felhasználó/hálózat, 10 Mbit/s.

100BASE-T

(UTP- IEEE 802.3) 100 Mbit/s sebességű, Ethernet 4 csavart érpáron, RJ-45 v. RJ-11 csatlakozó, 2 felhasználó/szegmens (1000m).

1000BASE-T

(UTP- IEEE 802.3ab) 1000 Mbit/s sebességű, Ethernet 4 csavart érpáron.

1250

Microsoft Windows kelet-európai karakterkészlete.

3DNow

Multimédia alkalmazások támogatására tervezett processzor utasításkészlet.

4GL

Negyedik generációs programozási nyelv.

802

802.3 10 Mbit/s sebességű Ethernet,

802.3u 100 Mbit/s sebességű Ethernet

802.3z 1000 Mbit/s sebességű Ethernet optikai kábelen

802.3ab 1000 Mbit/s sebességű Ethernet rézkábelen

802.ae 10 Gbit/s sebességű Ethernet optikai kábelen

802.11 1-2 Mbit/s-os drót nélküli Ethernet átvitel

802.11b 11 Mbit/s-os drót nélküli Ethernet átvitel.

8859-2

ISO szabvány a kelet-európai, többek között magyar, 8 bites karakterkészletre.

A20

Az Intel processzorok 1MB-os határát megkerülő címvezeték.

AAC

(Advanced Audio Coding) MPEG-4 szabványon alapuló audió tömörítő eljárás.

Accelerátor

Processzoros gyors videó kártya grafikus (Windows) alkalmazásokhoz.

Microsoft Windows hálózati rendszerben hierarchikus címtárszolgáltatás, a hálózat objektumainak tárolására, lekérdezésére.

ActiveX

A Microsoft interaktív technológiáinak gyűjteménye, olyan utasításkészlet amely objektumok használatát vezérli.

Adatbázis

Egyedek, tulajdonságok és kapcsolatok szervezett együttese.

Adatmodell

Véges számú egyedtípus egyenként véges számú tulajdonságtípusának és kapcsolattípusának szervezett együttese.

ADO

(ActiveX Data Object) Adatbázis programok és adatbázis elérést biztosító objektumok csatolója.

ADSI

(Active Directory Services Interface) Microsoft Windows hálózati rendszerben hierarchikus címtárszolgáltatás csatolója az NDS, LDAP felé.

ADSL

(Asymmetric Digital Subscriber Line) Nagysebességű digitális adatátviteli technológia hagyományos vagy ISDN telefonvonalon, 384-1500 kbit/s letöltési és 64-384 kbit/s feltöltési sebességgel.

AGP

(Accelerated Graphics Port) Az alaplap rendszersínjével közvetlen összeköttetésben álló gyorsított, 32 bites grafikus kapu. Sebessége 0.512 - 1.1 GB/s.

AIX

UNIX operációs rendszer IBM számítógépeken megvalósított változata.

ALU

(Arithmetic Logic Unit) Aritmetikai logikai egység. A számítógép központi egységének része, amely aritmetikai és logikai-műveleteket és velük kapcsolatos más műveleteket hajt végre. Rendszerint fixpontos bináris összeadóból, komplementálóból, léptető regiszterből és logikai műveleteket végző részből áll.

ALM

(AppWare Loadable Modul),(Apple Location Manager).

AMR

(Audio Modem Riser) Bővítőaljzat és interfézspezifikáció hangkártyák és modemek számára.

ANSI

(American National Standards Institute) Mai elnevezése az 1918-ban ASA (American Standard Association), majd USASI (United States of America Standard Institute) néven alapított szabványügyi szervezetnek. Alapvető feladata az USA ipari szabványainak kidolgozása. Az USA képviselője az ISO-ban.

Anti-aliasing

Élsimítás. A képpontok kontrasztos színe és alakja miatt kialakuló fűrészfogasság elsimítása árnyalással és elrendezésük módosításával.

API

(Application Programming Interface) Alkalmazásprogramozói csatoló.

Applet

JAVA nyelven írt program web oldalak részére.

APU

(Arithmetic Processing Unit) Koprocesszor, amely a lebegőpontos műveletek gyors elvégzésére képes. Erre elsősorban nagy számítási igényű, grafikus rendszerekben van szükség.

ASCII

(American Standard Code for Information Interchange) Amerikai szabványos információcsere kód. Összesen 128 különféle karaktert (betűket, számokat, különleges és vezérlő karaktereket) ábrázol, egyenként 7 bit + 1 paritásbit használatával. A mikroszámítógépekben a paritásbit alkalmazása helyett további 128 karaktert szoktak definiálni.

ASF

(Advanced Streaming Format) A Microsoft által kifejlesztett audió és videó formátum az interneten történő sugárzásra.

ASIC

(Application Specific Integrated Circuit) Alkalmazás specifikus IC.

ASPI

(Advanced SCSI Programming Interface) Továbbfejlesztett SCSI programozási interfész.

ATA

(Advanced Technology Attachment) Lásd: IDE.

ATAPI

(AT Attachment Packet Interface) a CD-ROM és szalagos meghajtó közvetlenül a kompatibilis alapkártyára csatlakoztatható.

AT-busz

A CPU és a perifériák összekötésére szolgáló adatút (16 bit/8 MHz, 6 MB/s) és controller szabványa (IDE), ahol a vezérlő elektronika a meghajtón található.

ATM

(Asynchronous Transfer Mode) Szabványosított aszinkron multiplexelési és kapcsolási technológia, Gigabit/s átviteli sebességű, kis késleltetésű hálózati információ továbbításra (53 bájtos csomagok, 5 fej, 48 adat).

ATX

Alaplap specifikáció, az energiaellátás és felépítés szabványosítására.

AVI

Mozgóképf-hang állomány formátum, melyet a Microsoft fejlesztett ki.

AZERTY

Francia billentyűkiosztás.

Backbone

(Gerincvezeték) Lokális hálózatokban gerincvezeték, vagy gerinchálózat, amelyik biztosítja a rá kapcsolódó alhálózatok, illetve a közvetlenül rácsatlakoztatott szerverek és más központi erőforrások kapcsolatát.

Baud

A moduláció sebességének mértékegysége, értéke egy jelszintváltás másodpercenként.

BBS

(Bulletin Board System = Hirdetőtábla rendszer) Kommunikációs szoftver, modem segítségével olvashatunk ill., írhatunk információt a partner számítógépén.

BBUL

(Bumpless Build-Up Layer) IC tokozás, amelyben az adatok a processzor áramkörei között, hajszálnál is vékonyabb kapcsolatok bonyolult, rendkívül sűrű hálózatán keresztül áramlanak.

BCC

(Blind Carbon Copy) e-mail levélmásolat küldése a címzetten kívül, egy vagy több címre, anélkül, hogy ez utóbbi tudna az eredeti címzettéről.

BCD

(Binary Coded Decimal) Binárisan kódolt decimális ábrázolás.

BGA

(Ball Grid Array) Processzor foglalás típusa.

BIOS

(Basic Input Output System) Alapvető rendszerprogram a perifériák kezelésére.

Bit

1. Bináris rendszerekben a legkisebb ábrázolható adategység. Egy bit, két lehetséges érték egyikét veheti fel, amelyeket általában 0 vagy 1, illetve L vagy H karakterekkel jelölnek. Ezzel összefüggésben az adatok tárolásánál, feldolgozásánál vagy átvitelénél mértékegységként használjuk. 2. Az általános információelméletben a bit egy hír információtartalmának egyik mértékegysége. Egy bit az információtartalma két egymást kizáró eseménynél hozott döntésnek.

B/K

Be-, ill. kimenet, periféria csatlakozók (I/O).

Bluetooth

Interfész specifikáció mobiltelefonok, számítógépek, stb. rövid távú vezeték nélküli összekapcsolására. Hatótáv 10 m, sebesség 721kB/s.

BMP

Windows (BitMap) pixelgrafikus adatformátuma.

BNC

Koaxiális kábel csatlakozó.

bps

Információ átviteli sebesség mértékegysége bit/s.

Bridge

(Híd) Berendezés, amely két logikailag azonos protokollt használó, térben és a fizikai megvalósítás szabványában elkülönülő lokális hálózat között továbbítja az információt.

Bubble Jet

Tintasugaras (nyomtató).

Bus (busz)

A számítógépes rendszer egyes elemei közötti adatátvitelre szolgáló több, párhuzamosan futó vezetékből álló rendszer, amelyre a számítógépes rendszer elemei speciális áramkörökön keresztül csatlakoznak. Pl. vezérlő-, címbusz. Jellemzője a bitekben mért szélesség, a sebesség, az egy, illetve kétirányú átviteli képesség és a buszon megvalósítható állapotok száma.

Byte
8 bit.

Cache

Operatív tár működését gyorsító tárterület. Kapacitása és elérési ideje lényegesen kisebb az operatív tárénál.

CAD

(Computer Aided Design) Számítógéppel támogatott tervezés.

CAM

(Computer Aided Manufacturing) Számítógéppel támogatott gyártás.

CardBus Card

Továbbfejlesztett PCMCIA szabványú 32 bites, PCI sínes kártya, 3.3 V tápfeszültséggel.

CASE

1. Számítógéppel támogatott programfejlesztő rendszer.
- 2.(Common Application Service Elements) Az OSI modell alkalmazási rétegéhez tartozó, a konkrét alkalmazásoktól független szolgálatok illetve azok szabványai.

CC

(Carbon Copy) e-mail másolat küldése a címzetten kívül, egy vagy több címre, ahol az eredeti címzett is látszik.

CCD

(Charged Coupled Device) Töltéscsatolt képátalakító eszköz.

CCITT

(Comité Consultatif Internationale de Télégraphique et Téléphonique) Nemzetközi Táviró és Távbeszélő Bizottság nevének rövidítése. A bizottság a Nemzetközi Távközlési Unió (ITU) szerve, amely az ENSZ egyik szakosított szervezete. A CCITT a telefon és adatforgalmazó rendszereket az egész világra kiterjedően koordinálja. Műszaki ajánlásai gyakran nemzetközileg is elfogadott szabvánnyá válnak. Új neve ITU-T.

CD-A

Hang rögzítésére alkalmas kompaktlemez, 120 mm, 79 perc, 99 szám, 44.1 kHz, PCM.

CDDB

(CD Database) A weben is elérhető hang CD adatbázis, tartalmazza az album címét, a számok címét, szerzőjét, előadóját és időtartamát.

CDFS

CD-ROM fájlrendszere.

CD-I

A PHILIPS cég által kifejlesztett interaktív kompaktlemez kép és hangjelek digitális tárolására. 120 mm, 72 perc VHS, 650MB, 254 ezer A4, 5500 állókép, 72 perc MPEG. A READY audió is.

CD-R

(CD-Recordable) Egyszer írható CD kompaktlemez, 80 v. 120 mm, 540/650 v. 210 MB.

CDR

Corel Draw vektorgrafikus adatformátum.

CD-ROM

Optikai, csak olvasható digitális kompaktlemez és meghajtó szabványa. 80 v. 120 mm, 650/210 MB.

CD-ROM/XA

Ua. mint CD-ROM, de hangot, grafikus animációt és mozgóképet is tartalmazhat.

CD-S

Ua. mint a CD-A, 80 mm, 21 perc.

CD-V

VHS minőségű kép tárolására alkalmas kompaktlemez, 120 mm, 6 perc PAL kép és 20 perc hang.

CDTV

(Compact Dynamic Total Vision) Kép- és hangjelek digitális tárolásának és kezelésének rendszere (ISO 9660).

Centronics interfész, párhuzamos, minimum 12 vezetékes, adatátviteli csatoló eszköz.

CGI

(Common Gateway Interface) Olyan szabvány, amely külső programokat információs szerverekkel (például webszerverek vagy HTTP-szerverek) köt össze.

CGM

(Computer Graphics Metafile) Vektorgrafikus adatformátum.

Chat

Lásd: IRC.

Cylinder

Mágneslemezen az egymás fölött elhelyezkedő lemezfelületek azonos sorszámú sávjai.

CIM

(Computer Integrated Manufacturing) Számítógépes termelésirányítás

Címbusz

Címek továbbítására szolgáló egyirányú busz (sín). A CPU az operatív tár rekeszeit, és az I/O eszközöket ezen keresztül címzi. Szélességétől függ a megcímezhető tárterület mérete (386-osnál ez 32 bit, azaz 4 GByte fizikailag címezhető memória).

CIS

(Contact Image Sensor) Lapolvasó érzékelőjének típusa. Egyetlen lapkát használ, egyszerű optikával és világító diódákkal.

CISC

(Complex Instruction Set Computer) Komplex utasításkészletű processzor.

Cluster

A mágneslemez adatterületén a szektorok csoportjának neve, melyeket az operációs rendszer egy egységként kezel.

CMOS

(Complementary Metal Oxide Semiconductor) Félvezető gyártási technológia.

CNR

(Communication and Networking Riser) Csatlakozó (slot) modem, hálókártya részére a számítógépben.

COM

(Component Object Model) A Microsoft előírása a komponens alapú rendszerekre, amely definiálja az interfész fogalmát, meghatározza egy objektum funkcionalitását, valamint azt a szoftver architektúrát, amelyben a komponensek alkalmazássá kapcsolhatóak össze.

Cookie egyes Web szerverek által küldött kódsorozat, mely a kliens számítógépének háttértárolójára kerül és a felhasználó későbbi azonosítására szolgál.

Coprocessor

A CPU-val együttműködő processzor, mely valamilyen célfeladat elvégzésére szolgál. A koprocesszor nem képes az általános utasítások végrehajtására, csak a CPU-val együtt működőképes. Tipikusak az aritmetikai és az input-output koprocesszorok.

CORBA

(Common Object Request Broker Architecture) Objektum orientált technológia szabványa, amely meghatározza, hogy objektumok együttműködési feltételeit.

COSE

(Common Open Software Environment) Nyitott szoftverkönyezetet (UNIX) támogató szervezet (HP, IBM, Novell, USL, SCO, SUN).

CP852

(Code Page Latin II) kelet-európai kódtáblázat (lap) mely tartalmazza a magyar ékezetes karaktereket is (MSZ).

CPI

(Character Per Inch) Karakter/coll.

CPU

(Central Processing Unit) Központi (vezérlő egység) processzor. A számítógép azon egysége, amely az utasítások interpretálását és végrehajtását vezérlő áramköröket tartalmazza.

CPU foglalat

Slot 1 Pentium II, III

Slot A AMD

Socket A AMD, 462 láb

Socket 370 Celeron, Pentium III

Socket 423 Pentium 4

Socket 478 Pentium 4

Socket 7 Pentium, AMD K6

CR

(Carriage Return) Kocsi vissza.

CRC

(Cyclic Redundancy Check) Hibaellenőrző eljárás.

CRM

(Customer Relationship Management) Ügyfelek kiszolgálása informatikai eszközökkel.

CSMA/CD

(Carrier Sense Multiple Access with Collision Detection) Vivőérzékelő, többes hozzáférés, ütközésérzékeléssel.

CUA

(Common User Access) Az SAA felhasználói felület egy ablakos specifikációja.

CWI kód

Magyar ékezetes karaktereket tartalmazó kódkiosztás.

CYMK

Cián, sárga, bíborvörös és fekete alapszínek, melyből a nyomtatók a színes képeket összeállítják.

Daemon háttérben futó és folyamatosan „figyelő” program szerver gépeken, mely bizonyos események (pl. hibajelenségek) előfordulásakor lép akcióba; a „mailer daemon” például a hibás címzésű elektronikus leveleket visszaküldi a feladónak.

DAT

(Digital Audio Tape) Digitális mágnesszalagos hangrögzítés ill. információátvitel.

Data mining

Adatbányászat, adattárházakban algoritmusok segítségével megtalálni meghatározott követelményeknek, jellemzőknek megfelelő adatokat.

DBMS

(Database Management System) Adatbázis kezelő rendszer.

DCC

(Digital Compact Cassette) DAT magnó kazettája.

DCOM

A Microsoft COM olyan kiegészítése, mellyel lehetővé válik elosztott komponens-alapú rendszer létrehozása.

DDE

(Dynamic Data Exchange) Windows alatt, a memóriában levő két vagy több alkalmazás között, valós idejű adatfrissítés valósítható meg.

DDL

(Data Definition Language) Adatleíró nyelv adatbázis-kezelésben.

DDR

(Double Data Rate) Kétszeres adatsebességű SDRAM.

DEMON

(Disk and Execution MONitor) Program, amely a háttérben, láthatatlanul dolgozik.

DES

(Data Encryption Standard) Nyolc input bájtot nyolc output bájtra képező, az USA-ban kifejlesztett blokkos rejtjelező algoritmus. Kulcsmérete 56 bit.

Descreen

Lapolvasó funkciója, mely a nyomdai eljárással készült rácsmintázatú képek és a lapolvasó felbontási interferenciájának kiküszöbölésére szolgál (anti-moire).

Device driver

Eszközmeghajtó, az operációs rendszer azon részei, melyek a programok részére elérhetővé teszik a számítógépben a hardvereszközöket.

Dhrystone

Egész számokkal dolgozó, sebességmérő tesztprogram.

DHTML

(Dynamic Hypertext Markup Language) a HTML kiterjesztése olyan új elemekkel, melyek a weboldalak tartalmának mozgalmasabbá tételét szolgálják (pl. mozgó feliratok, animációk), így nincs szükség a lassabb Java vagy ActiveX programokra.

Dialer

Segédprogram a modemes kapcsolat felépítésére.

Dial-up

Távoli számítógép felhívása és az online kapcsolat létrehozása, jellemzően kapcsolt vonalas telefonhálózaton keresztül modemmel.

DIMM

(Dual In-Line Memory Modul) Memóriamodul, 168 érintkezős.

DIP

(Dual In-line Package) IC tokozási mód ill. ilyen felépítésű kapcsolósor.

DirectX

Microsoft grafikus és játék programok futtatásához szükséges hardverfüggetlen, komponens alapú multimédia library, környezet.

Dithering

Színek szimulálása olyan rendszerekben, amelyek kevesebb színt tudnak ábrázolni, mint ahányból a megjeleníteni kívánt kép áll.

DivX

MPEG-4-es tömörítést használó AVI videó formátum.

DLL

(Dynamic Link Library) Program futása közben behívható modul, mely egységesített rutinokat tartalmaz.

DML

(Data Manipulation Language) Adatkezelő nyelv adatbázishoz.

DMA

(Direct Memory Access) Adatátviteli eljárás, amely lehetővé teszi adatok közvetlen cseréjét az operatív memória és a periféria között anélkül, hogy a központi vezérlőegység beavatkozását igénybe venné. Ellentéte a PIO.

DNS

(Domain Name System) Tartománynév rendszer, tartományneveket IP-címekké átalakító Internetes szolgáltatás.

DoS

(Denial of Service) Hálózatba kapcsolt számítógép rosszindulatú megtámadása, annak erőforrásainak és szolgáltatásainak lefoglalására.

DPI

(Dots Per Inch) Pont/coll felbontás.

DPMI

(DOS Protected Mode Interface) Processzor DOS védett módú üzeme.

Draft

Vázlat minőségű nyomtatás (Piszkozat).

Drag & Drop

Kijelölés és mozgatás egérrel.

Drag & Plot

Húzz és rajzolj, egérrel grafika becsúsztatása.

DRAM

(Dynamic RAM) Olyan olcsó memória melynek elérési ideje hosszabb a RAM-énál és állandó frissítést igényel. Bitenként egy tranzisztort és egy kondenzátort tartalmaz.

DRW

Micrografx, Charisma vektorgrafikus adatformátuma.

DSL

(Digital Subscribe Line) Digitális nagysebességű (8 Mbps) telefonátvitel.

D-SUB

Tűs csatlakozó típuscsalád (9, 15, 25 vagy 37 pólussal).

DTP

(DeskTop Publishing) Kiadványszerkesztés.

DVD

(Digital Versatile Disc) Nagy kapacitású CD-ROM lemez. Két oldalán, két rétegben összesen 16 GB információ tárolható rajta.

DVD-R egyszer írható 4,37 Gb-ot

DVD-RAM több ezerszer írható 4,37 Gb-ot

DVD-RW több ezerszer írható 4,37 Gb-ot (Pioneer technológia)

DVD+R egyszer írható RW technológiával

DVD+RW sokszor írható 4,37 Gb-ot, új technológia

DVI

Digitalis videó csatlakozófelület, mely az RGB csatlakozót váltja fel.

DXF

AutoCAD szabványos vektorgrafikus adatformátuma.

Dvorak

Különleges, többnyire az USA-ban használt billentyűkiosztás.

EAN kód

(European Article Number Code) Árucikkek azonosítására használt, 8 v. 13 jegyű vonalkód szabványa.

EBCDIC kód

Főleg nagyszámítógépes rendszerekben használt 8 bites kódkészlet, betűk, írásjelek és vezérlőkértékek kódolására.

ECC

(Error Correction Code) Hibajavító kódolás tároló eszközökhöz.

ECDL

(European Computer Driving Licence) Európai Számítógép-használói Jogosítvány.

EDGE

GSM mobiltelefon rendszeren max. 384 kbit/s-os adatátviteli protokollal.

EDI

(Electronic Data Interchange) Elsősorban üzleti, pénzügyi információk - pl. számlák - biztonságos átvitele hálózatokon. Az ilyen alkalmazások külön protokollokat igényelnek.

EDODRAM

(Extended Data Output DRAM) 35 ns-os RAM, nem kell frissíteni, vezérlését az Intel Triton chip támogatja.

EIDE

(Enhanced IDE) Továbbfejlesztett IDE Winchester kontrollor szabvány.

EISA

(Extended Industry Standard Architecture) A CPU és a perifériák összekötésére szolgáló adatút (sín, busz) szabványa, 32 bit/8 MHz, 32 MB/s.

E-MAIL

Elektronikus, azaz számítógépes levél. Levelek közvetítése számítógép-hálózatok által.

EMF

(Enhanced Metafile Spooling) A Windows 95 nyomtatás az API hívásokat EMF-re fordítja le, ami gyorsítja a vezérlés visszaadását a kezelőnek.

EMM

(Expanded Memory Manager) Kibővített memóriakezelő.

EMS

(Expanded Memory Specification) Kibővített memória (max. 32 MB).

EMS

(Enhanced Messaging Service) Telefonon küldött üzenetek tartalmazhatnak szerkesztett (közepre rendezett, aláhúzott, stb.) szöveget, képeket, animációkat, előre definiált animációkat, hangot, előre definiált hangokat, letölthető file-okat (csengőhangokat, operátorlogókat), továbbá vCard és vCalendar komponenseket (a határidőnaplók közötti kommunikáció céljára).

EMS

Microsoft vállalati üzenő rendszere.

EPROM

(Erasable Programmable Read Only Memory) Törölhető és programozható ROM.

EPS

PostScript vektorgrafikus adatformátum.

Ethernet

A helyi hálózatok számára a XEROX, a DEC és az Intel cégek által kifejlesztett szabvány, ill. az ennek alapján épített hálózat. 10-100 Mbps átviteli sebességet biztosít, 64-1518 bájtos csomagoknak. (lásd még: IEEE 802.3).

ESC

(Epson Standard Code for printers) Nyomtató operációs rendszer.

EULA

(End User Licence Agreement) Végfelhasználói szerződés.

EXT2FS

Linux állományrendszere.

FAT

(File Allocation Table) Mágneslemez foglaltsági térképe a szabad, foglalt és hibás clusterok jelölésére, mely a lemezen a 0. oldal 0. sávja 2. szektorától kezdve helyezkedik el, általában két példányban. Létezik 12, 16 (FAT16) és 32 bites (FAT32) változata.

FDD

(Floppy Disk Drive) Hajlékony lemez meghajtó.

FDDI

(Fiber Distribution Data Interface) Optikai szál hálózati protokoll. (100 Mbit/s, 2 km, 500 állomás) Működhet csavart érpáron is.

Firewall

Aktív hálózati hardver eszközök (pl. routerek) és szoftverek segítségével létrehozott biztonsági rendszer két hálózat (jellemzően egy belső LAN és a nyilvános Internet) között.

FireWire

Soros interfész külső eszközök csatlakoztatására. Az Apple használta először, később IEEE 1394 ill. iLink, Amerikában HPSB néven is ismertté vált. 63 eszközt lehet 400 MB/s (1600-ra növelhető) sebességgel csatlakoztatni. A 1394b specifikáció sebessége max. 3.2 GB/s.

Flash ROM

Az információt feszültség nélkül is megőrző írható, olvasható IC alapú tároló áramkör, sebessége 100-ad része a DRAM-énak.

Floptical

21 MB kapacitású magneto-optikai cserélhető tároló lemez, melynek meghajtója kezeli a 1.44 MB-os mágneslemezeket is, vezérlője SCSI.

FLOPS

(Floating-point Operations Per Second) Lebegőpontos művelet/mp.

FPU

(Floating Point Unit) Lebegőpontos processzor.

Frame

A HTML nyelvbe utólag bevezetett kiegészítés, mellyel egy Web-oldalt több (önállóan formázható, mozgatható és hivatkozható) keretre vagy mezőre lehet osztani.

Frame relay

Csomagkapcsolt hálózatok kommunikációs szabványa, mely gyors (max. 1.5 Mbit/s) adatátvitelt biztosít, a változó hosszúságú adatcsomagok ún. „keretekbe” foglalva utaznak a hálózaton; jellemzően helyi hálózatok Internetre való kapcsolásához használják.

Freeware

Szabadon terjeszthető program, melynek szerzői jogdíjairól nem mond le a szerző, sok esetben csökkentett teljesítményű változat, reklám vagy szakmai hírnév kialakítása céljából terjesztik és minimális terjesztési díjat kell fizetni érte.

FSB

(Front Side Bus) A CPU-t az operatív tárral összekötő adatvezeték.

FTAM

(File Transfer Access and Management) Az FTP protokoll OSI megfelelője.

FTP

(File Transfer Protocol) Számítógépek közötti fájlátvitelhez használt protokoll.

FTS

(Free Text Search) Dokumentum állományban az írat tartalma szerinti keresés.

Fuzzy

Bonyolult folyamatok szabályozására kifejlesztett, a lehetőségelmélet alapján működő, látszólagos optimális eredményt adó, általában elektronikus irányítási rendszer.

G1,G2,G3

FAX átviteli mód, sebesség és felbontás osztályai.

Gateway

(átjáró) Berendezés, amely két különböző protokollt használó hálózat között továbbítja az információt.

GDI

(Graphics Device Interface) Windows nyomtatónyelve, közvetlen a képernyő információit nyomtatja.

GIF

CompuServe cég pixelgrafikus adatformátuma.

GIS

(Geographical Information System) Térinformatikai rendszer.

GNOME

(GNU Network Object Model Environment) Grafikus munkakörnyezet Linux operációs rendszerhez.

GNU

UNIX kompatibilis, ingyenes operációs rendszer kifejlesztésére létrejött amerikai alapítvány.

GPF

(General Protection Fault) Általános védelmi hiba, amely akkor jelentkezik, ha egy alkalmazás a saját memóriaterületén kívülre címmez, vagy nem létező adathoz fordul.

GPRS

(General Packet Radio Service) Mobiltelefonos internetezést gyorsító csomagkapcsolt adatátviteli protokoll, 100 kbps feletti sebességgel.

GPS

(Global Positioning System) Műholdas hely (koordináta) meghatározás.

GPU

Videókártyák dedikált grafikus feldolgozóegysége.

Groupware

Csoportos használatra szánt programok.

GSM

(Global System for Mobil communication) Mobil Távközlés Általános Rendszere. Egységes Európai digitális rádiótelefon rendszer a 900 és 1800 MHz-es frekvenciasávban. A rendszer beszéd szolgáltatásokon kívül fakszimile és mobil számítógépes kommunikációt is biztosít. A plusz szolgáltatásokon kívül az előfizetők részére nagy előny a hagyományos analóg készülékekkel szemben, hogy a rendszerhez csatlakoztatott telefon és adatterminálok Európa egész területén használhatók.

GUI

(Graphical User Interface) Grafikus felhasználói (kezelő) felület.

HAL

Hardverfügő szolgáltatás.

HAVi

(Home Audio Video Interoperability) Szórakoztatóelektronika-ipar berendezéseit (Set Top Box, Digitális TV, műholdvevő, HiFi) hálózatba kötésének szabványa. Protokollja az IEEE1394.

HDD

(Hard Disk Drive) Merevlemez meghajtó.

HMA

(High Memory Area) Magas memória terület 1024-1088 K között.

HomeRF

Drótnélküli adatátviteli szabvány, 2 Mbps adatátviteli sebességgel.

Host

Hálózatba kapcsolt számítógép, amely valamilyen szolgáltatást nyújt.

HTML

(Hyper Text Markup Language) Az Internet WWW-jének szabványos hypertext leíró nyelve.

HTTP

(Hyper Text Transfer Protocol) Szabványos internet adattovábbítási protokoll.

HTTPS

(Hyper Text Transfer Protocol Secure) Szabványos internet adattovábbítási protokoll, az adatforgalom mindkét irányú titkosításával.

HUB

Csillaghálózatban a PC-eket összekötő eszköz, mely a jeleket frissíti és felerősíti.

Huffman kód

Az adattömörítés megvalósítására használható, változó hosszúságú karakterkód.

Hypertext

Szöveges adatállomány adatszerzésének olyan módja, ahol az információ szerkezete lehet strukturált (tartalomjegyzék vagy szöszedet alapján kereshetünk), illetve asszociációk révén összekapcsolt (kiemelt szövegre kattintva újabb összefüggései és szintjei nyílnak meg az információknak).

ICM

(Image Color Matching) A Windows 95-ben az ICM szabvány szerint történik a monitoron és nyomtatón megjelenő színek illesztése.

iCOMP

(Intel Comparative Microprocessor Performance) Az INTEL processzor sebességmérő teljesítményindexe. Viszonyszám, ahol 100 a 25 MHz-es 486SX processzor teljesítménye.

ICQ

csevegő (chat) szolgáltatás az Interneten; használatához regisztrálnunk kell magunkat egy szerveren, kapunk egy egyedi azonosítót (UIN), mely alapján ismerőseink meg tudják nézni, hogy mikor vagyunk éppen online elérhetőek, és ilyenkor egy ICQ-klienssel azonnal kapcsolatba tudnak lépni velünk.

IDE

(Integrated Disk [Drive] Environment) Winchester kontrollor szabványa, a Conner Peripherals cég fejlesztése, ahol a vezérlő áramkörök nagyobb része a meghajtón van. 16 fejet, 65 535 sávot és 63 szektort tud címezni, a kapacitása így 31,5 GByte (ATA szabvány) amit csak megfelelő EBIOS-szal lehet elérni.

IEEE

(Institute of Electrical and Electronics Engineers) -1963-ban alakult amerikai szakmai szervezet, amely szabványok kidolgozásával is foglalkozik. Tagja az ANSI-nak és az ISO-nak.

IIFP

(Információs Infrastruktúra Fejlesztő Program). Számítógépes hálózatok és információforrások létrehozását és továbbfejlesztését koordináló projekt, 1995-től NIIF.

IIOP

(Internet Inter-ORB Protocol) Olyan Internet-protokoll, amellyel a CORBA megoldásokat weben keresztül lehet végrehajtani. Segítségével a böngészők és a szerverek között lehetővé válik az összetett objektumok küldése és fogadása.

IMAP

(Internet Message Access Protocol) Levelezési protokoll, amely lehetővé teszi az azt futtató klienseknek, hogy az ugyanezt a protokollt futtató gazda-levelezőszerverről üzeneteket olvassanak be.

IMG

GEM program pixelgrafikus adatformátuma.

Interface

Interfész, csatlakozási felület vagy eszköz, hardverek, ill. szoftverek között.

Interlaced

A képernyőn felváltva fél képeket (páros ill. páratlan sorokat tartalmazó) megjelenítő (összefűzött) rendszer.

Interleave

Mágneslemez szektor olvasási tényezője, azt mutatja, hogy az aktuális szektorhoz képest, hányadik szektorban folytatódik a letárolt adat.

Internet

Nemzetközi információs hálózat, nyílt architektúrával, sokrétű szolgáltatással.

Intranet

Vállalati információs hálózat, internet technológiával, általában WEB felületen elérhető adatokkal.

IPv6

Nemzetközi bevezetés alatt levő új internet protokoll, mely a jelenlegi IPv4-et fogja felváltani. Jellemzői: 128 bites IP címek, nagyságrenddel gyorsabb átvitel lehetősége, nagyobb adatbiztonság, garantált sávszélesség multimédia alkalmazásokhoz.

IPX

(Internetwork Packet eXchange) Novell NetWare hálózati protokoll

IRC

(Internet Relay Chat) Népszerű „csevegő” szolgáltatás az Interneten; szabadon létrehozható virtuális „csatornákon”, IRC kliensek segítségével két vagy több ember tud álnéven élőben (írásban) beszélgetni egymással egy szerveren keresztül.

IrDA

(Infrared Data Association) Infravörös kapcsolattartást szabályozó szervezet.

IRQ

(Interrupt Request) Megszakítás kérés. A processzor ez alapján érzékeli, hogy valamilyen eszköznél esemény történt. 15 hardveres megszakítás kérést támogat a PC.

ISA

(Industry Standard Architecture) A CPU és a perifériák összekötésére szolgáló adatút (sín, busz) szabványa, 16 bit/8 MHz, 6 MB/s.

ISAM

(Indexed Sequential Access Method) Indexszekvenciális adat elérési mód.

ISDN

(Integrated Services Digital Network) a CCITT által 1984-ben definiált, kép, hang és adat átvitelre egyaránt alkalmas hálózati szabvány, ill. az ennek megfelelő architektúrájú konkrét kommunikációs hálózat. Lényegében a klasszikus telefonhálózat olyan átalakítása, amely egyrészt a hangátvitel digitalizálása révén, másrészt a modern társadalom által igényelt legkülönbözőbb kommunikációs szolgáltatások egyetlen rendszerben történő integrálása útján egy egységes kommunikációs rendszert képez. Hat csatornát definiál:

A 4 kHz-es analóg telefoncsatorna

B 64 kbit/s-os PCM csatorna hang és adatátviteli célokra

C 8 vagy 16 kbit/s-os digitális csatorna

D 16 vagy 64 kbit/s-os digitális csatorna, az átvivő sávokon kívüli jelzés számára

E 64 kbit/s-os digitális csatorna, az átvivő sávon belüli jelzésmód számára

H 384, 1536, ill. 1920 kbit/s-os digitális csatorna

Egyelőre csak három kombinációt szabványosít. Ezek a következők:

1. Alapsebesség: 2B + 1D (ISDN2)

2. Primer sebesség: 23B + 1D (U.S és Japán) vagy 30B + 1D (Európa ISDN30)

3. Hibrid: 1A + 1C

ISO

(International Standard Organization) Nemzetközi Szabványügyi Szervezet.

IT

Információ technológia.

ITU

(International Telecommunications Union) Nemzetközi Távközlési Unió.

ITU-T

Lásd: CCITT.

JAVA

A SUN Microsystem által kifejlesztett objektumorientált, hardver- és szoftverfüggetlen programozási nyelv, interaktív Internet kezelő.

JIT

(Just In Time) A kellő pillanatban.

JPEG

(Joint Photographic Experts Group) Tömörítő eljárás álló videó képek tárolására. 8x8 képpontos blokkokra bontja a képet és a blokkok 84 pixelének jellemzőit a bal felső sarokban levő képponthez való viszonyuk alapján írja le. 20:1 tömörítési arány érhető el.

Jukebox

Háttértároló eszköz, melyben több előre behelyezett cserélhető winchester vagy optikai lemez váltása és elérése automatizálva van.

Jumper

Átkötő kapcsoló (sor).

Kernel

Operációs rendszer futtató „mag” programja, a hardvereszközök működtetésére.

KNI

(Katmai New Instructions) v. SSE, processzor 3D utasításkészlet, 70 utasítással.

Kompatibilitás

Két eszköz, készülék, berendezés, program együttműködését, egymással való helyettesíthetőségét vagy összekapcsolhatóságát jelentő tulajdonság. Két számítógép akkor kompatibilis, ha az egyikre készült programok a másikon minden változtatás nélkül futtathatók.

LAN

(Local Area Network) Helyi hálózat. Általában egy épületen vagy telephelyen belüli számítógép hálózat.

Lapkakészlet

Két, vagy több IC, amely a RAM, az I/O eszközök, a bővítmények és a CPU közötti illesztőegységeket vezérli (chipset).

Laser

(Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation = Fényerősítés gerjesztett sugárzási emisszióval) Nagy energiát egyetlen, nem szóródó, koherens fénysugárba összpontosító elektromágneses rezgéskeltő és erősítő berendezés. Megkülönböztetünk: szilárdtest-, gáz-, festék-, félvezető-, és szabadelektronos lézereket.

LB

(Local Bus) Helyi sín a CPU és a perifériák összekötésére.

LBM

Spinnaker cég, DeLuxe Paint pixelgrafikus adatformátuma.

LCD

(Liquid Crystal Display) Folyékony kristály kijelző.

LDAP

(Lightweight Directory Access Protocol) Különböző platformokon megvalósított címtárak, adattárak szabványos közös kezelője.

Link

Hipertext és hipermédia anyagokban használt utaló (mutató, kapocs, ugrópont stb.) egy másik szövegrészre vagy állományra való hivatkozáshoz; a Weben egy link akár egy másik gépen levő file-ra is mutathat és a kliensek eltérő színnel vagy aláhúzással jelzik.

LINUX

Unix-típusú, többfelhasználós és többfeladatos freeware operációs rendszer, mely szerverként is működhet; fejlesztését a GNU koordinálja és az Interneten keresztül több ezer programozó dolgozik rajta, az új változatok pedig azonnal letölthetők a hálózatról.

Liquid Audio
Hangtömörítő eljárás.

LQ

(Letter Quality) Levél minőségű nyomtatás.

LS-120

120 MB-os hajlékonylemez (a: drive).

Mailbox

Elektronikus „postaláda”, egy adott e-mail címhez tartozó postafiók egy mailserven; lényegében egy (véges méretű) tárolóhely a szerver gép lemezegeységén, ahol a levelek találhatóak.

Mainframe

Nagyszámítógép (IBM, SIEMENS, stb.).

MAN

(Metropolitan Area Network) Nagyvárosi telekommunikációs hálózat, mely kb. 50 km átmérőjű kör lefedésére alkalmas. Használják mind adat, mind izokron (beszéd, videó stb.) átvitelre.

Mappa

Lemez tárolókon levő (al)könyvtár (Folder)

MAU

(Medium Attachment Unit) Az Ethernet jeleit más hálózati protokollra konvertáló berendezés.

MBR

(Master Boot Record) A merevlemez első szektora. Itt található a rendszerindító program és a partíció információja.

MCA

(Micro Channel Architecture) Az IBM által kifejlesztett CPU és a perifériák összekötésére szolgáló adatút (sín, busz) 32 bit/10 MHz.

MCI

(Media Control Interface) Windows által használt közegvezérlő multimédiás perifériák és állományok kezelésére.

Memória kártya

Smart Média (SM) 128 MB, Compact Flash (CF) 1 GB, Secure Digital (SD) 512 MB
Panasonic, Memory Stick 128 MB Sony, xD-Picture Card (16-512 MB) Fuji-Olympus.

MESI

Mezőorientált alállomás. Elosztott intelligenciájú alállomási folyamatirányító rendszer. Lényege, hogy minden cellához egy önálló számítógépet rendelünk, mely autonóm módon végzi a méréseket, a jelzések fogadását és a beavatkozásokat. Ezt hívjuk mezőgépnek. A mezőgépek egy kommunikációs csatornán - mely gyakran optikai kábel vannak a fejtárhoz csatlakoztatva. Ez utóbbi felel a magasabb szintű adatátvitelért.

MFLOPS

(Million Floating-Point Instruction Per Second) Másodpercenként végrehajtott millió lebegőpontos műveletek száma.

MFM

(Modified Frequency Modulation) Mágneses adathordozóra történő tárolás kódolási (módosított frekvenciamodulációs) módszere (500 kB/s).

MGA

(Multimedia Graphics Architecture) 64 bites videó gyorsító kártya.

MIDI

(Musical Instruments Digital Interface) Szabványos zenei szintetizátor leírónyelv és adatátviteli protokoll.

MIME

(Multipurpose Internet Mail Extensions) Olyan szoftver, amelynek segítségével Internetes levelekhez nem szöveges fájlokat lehet csatolni.

Mini Disc

A SONY által kifejlesztett audió információ tárolására alkalmas kompaktlemez, 60 mm, 74 perc, 140 MB, ATRAC tömörítés.

MIPS

(Million Instruction Per Second) Másodpercenként végrehajtott millió utasítások száma.

MMS

(Multimedia Message Service) A telefonon küldött üzenethez különböző (multipart MIME) anyagokat csatolhatunk, rövid filmek és PowerPoint-szerű animációk átvitelére is képes.

MMX

Multimédia gyorsító technológia processzorban.

MNP 5,10

(Microcom Networking Protocol) Adatsűrítő valamint hibajavító módszer a modemes adatátvitelben.

MO

Magneto-optikai tárolási elvű lemez és meghajtó.

Modem

Számítógépeket a soros porton telefonvonal segítségével összekötő vagy a számítógépbe bővítőként beszerelt berendezés.

MOLP

(Microsoft Open Licence Park) Kedvezményes nagytételű szoftver vásárlási lehetőség.

Motif

Az X/Window grafikus felhasználói felület OSF által támogatott ablakmenedzser szabványa.

MPEG

(Motion Pictures Experts Group) Az ISO részlege, amelyik felügyeli a digitális multimédia szabványokat. Az MPEG1...4 szabványok tartalmazznak tömörítő eljárást mozgó (30 képkocka/s) videó képek és hangok tárolására, min 50:1 a tömörítési arány.

MP3

Hanganyagok tömörítésére használt MPEG-1 layer 3 szabvány.

MR

Magneto Resistive (a mágneses tér hatására kialakuló ellenállás-változás) technológiával készült Winchester fej.

MTBF

(Mean Time Between Failures) A meghibásodások között várható átlagos üzemidő (általában) órában.

Multimédia

Olyan konfiguráció, amely tartalmaz CD-ROM-ot, sztereó hangkártyát hangszórókkal, MIDI interfészt, mikrofon bemenetet és nagyfelbontású színes VGA kártyát.

Multiprocessing

Egy számítógépben több processzor alkalmazása, párhuzamos, szimultán programfuttatás megvalósítása.

Multitasking

Több feladat párhuzamos végrehajtása ugyanazon a számítógépen.

Multithreading

Több szálon futó feladat-végrehajtás.

NDS

(Novell Directory Service) A számítógépes hálózat komponenseinek adatait hierarchikus adatbázisban (címtárban) tároló rendszer.

NFC

(Near Field Communication) Kis informatikai eszközök ad-hoc, vezetékmentes hálózatba rendezését oldja meg, 13,56 MHz frekvencián, 20 cm távolságban. Pl. mobiltelefon, digitális fényképező, PDA-k, PC-k, laptopok, konzolos játékok, PC részegységek egymással való kommunikálása.

NFS

(Network File System) Hálózati fájlrendszer kezelő melyben több UNIX szerver lemezeit egyetlen egységnek látjuk.

NLM

(Netware Loadable Method)

NLQ

(Near Letter Quality) Közel levél minőségű nyomtatás.

NMI

(Non Maskable Interrupt) Le nem tiltható megszakítás

NMT 450

450 MHz-es frekvencián működő, analóg rádiótelefon hálózat.

NNTP

(Network News Transfer Protocol) Hírcsoportok olvasását, új cikkek elküldését és hírszerverek közötti cikkcserét lehetővé tévő protokoll.

Node

Csomópont

Noninterlaced

Teljes képet egyszerre megjelenítő monitor rendszer.

Notebook

Könyvméretű hordozható számítógép.

NTDS

(NT Directory Services) Microsoft Windows hálózati rendszerben hierarchikus címtárszolgáltatás, a hálózat objektumainak tárolására, lekérdezésére.

NTFS

Windows NT állományrendszere.

OAS

OLE automatizációs szerver, az objektumokat a hozzájuk tartozó tulajdonságokkal és módszerekkel együtt elérhetővé teszi más programok számára (Visual Basic 4.0).

OCR

(Optical Character Recognition) Optikai karakter-felismerés.

ODBC

(Open Database Connectivity) A külső adatok eléréséhez kifejlesztett Microsoft-szabvány.

ODBMS

(Object Data Base Management System) Objektum orientált adatbázis kezelő rendszer.

OEM

(Original Equipment Manufacturer) Egy cég, a gyártótól alkatrészként vásárolt egységeket összeszerelve, késztermékként más néven értékesíti.

Ogg Vorbis

Hanganyagok tömörítésére használt nyílt forráskódú, ingyenes formátum, MPEG-4 szabvánnyal megegyező minőségben. Kidolgozója Christopher Montgomery.

OLE

(Object Linking and Embedding) Különböző programokból származó adatrészletek összekapcsolása, beágyazása és kezelése.

OLTP

(Online Transaction Processing) online tranzakció-feldolgozás osztott rendszerben.

On-line

Közvetlen vonali kapcsolat.

OOP

(Object Oriented Programming) Objektum orientált programnyelv.

OpenDoc

Egyetlen dokumentumban található a szöveg mellett a kép, a grafika, a táblázat, stb. és a hozzájuk tartozó kezelők, amelyek vezérlik, hogy az adott objektumhoz tartozó szoftvert.

Open Look

Az X-Window grafikus felhasználói felület Sun és AT&T által támogatott ablakmenedzser szabványa.

OS/2

IBM PC grafikus kezelőfelületű, multitaskos, 32 bites operációs rendszer

OSF

(Open Software Foundation) UNIX szabványosítására létrehozott szervezet, tagjai HP, Novell, SGI, DEC, Sony, ATT és SUN.

OSI

(Open Systems Interconnenction) Nyílt rendszerek összekapcsolására szolgáló szabvány. Rétegei (adat): 1. Fizikai (bit), 2. Adatkapcsolati (keret), 3. Hálózati (Csomag), 4. Szállítási (TPDU), 5. Kapcsolati viszony (SPDU), 6. Megjelenítési (PPDU), 7. Alkalmazási (APDU).

OSS

(Open Source Software) Nyílt forráskódú szabad szoftver.

Over-drive

Processzor cseréje fejlettebb és nagyobb teljesítményűre

Overlay

Többszörös memória felhasználás.

P2P

(Peer to Peer Computing) Elosztott számítástechnikai rendszer, amikor egy feladatot több hálózatba kapcsolt számítógépen oldanak meg (pl. SETI, Napster).

Palmtop

Tenyérnyi számítógép.

Paritásbit

Valamely bitvektorhoz rendelt redundáns bit, amely a bitvektor átvitelénél a vevőoldalon hibajelzést tesz lehetővé. Értéke 0 vagy 1, amely attól függ, hogy a bitvektor összege páros vagy páratlan.

Partíció

A merevlemez egy egységbe foglalt része. Általában betűvel van jelölve.

PC Card

Továbbfejlesztett PCMCIA szabványú kártya 5 ill. 3.3 V tápfeszültséggel.

PCM

(Pulse Code Modulation) Impulzuskód moduláció. A beszédátvitelben használják, az analóg jelek digitális átviteli közegen történő továbbítására.

PCMCIA

(Personal Computer Memory Card International Association) Szabványos memóriakártya bővítő és egyéb periféria csatlakozó (68 pólus). Típusai: I (3.3 mm), II (5 mm) és III (10 mm vastag).

PCI

(Peripheral Component Interconnect) A CPU és a perifériák összekötésére szolgáló processzorfüggetlen adatút (sín, busz), 64 bit/33 MHz, 120 MB/s.

PCL

A Hewlett Packard cég nyomtatóleíró nyelve.

PCX

ZSoft Paintbrush pixelgrafikus adatformátuma.

PDA

(Personal Digital Assistant) Tollalapú menedzser kalkulátor.

PDF

(Portable Document Format) Adobe cég által kifejlesztett hordozható dokumentumformátum.

Perl

(Practical Extraction and Report Language) fejlett parancsnyelv (leginkább Unix gépeken) scriptek írásához; gyakran alkalmazzák Web szolgáltatások kiegészítéseként, a HTTP szerverek CGI felületét kihasználva (pl. interaktív feladatokhoz).

PGA

(Pin Grid Array) Processzor foglalati típusa (lásd CPU foglalati).

PGP

(Pretty Good Privacy) Nyilvános kulcsú titkosítási eljárás.

Photo CD

A KODAK cég színes kép digitális rögzítő szabványa kompaktlemezen, 120 mm, 100 db 24x36 mm kép.

PHP

Szerveroldali szkriptnyelv, dinamikus, interaktív weboldalak létrehozására.

PIF

(Program Information File) Információs fájl egy adott programhoz, amely a nem Windows-os alkalmazás, Windows alatti futási környezetét írja le.

PIN

(Personal Identification Number) Személyi azonosító szám.

Ping

Program, amivel ellenőrizhető, hogy működik-e hálózaton adott távoli gép felé a kapcsolat és milyen sebességgel; a ping adatcsomagokat küld a célgépnek és választ kér rájuk.

PIO

(Programmed Input/Output) A processzor és a perifériák közötti átvitelt a processzor vezérli. Ellentéte a DMA

Pixel

(Picture Element) Képpont.

PLC

(Powerline Communication) Erősáramú elektromos hálózaton át visz el távközlési kapcsolatot a felhasználóhoz.

Plug-in

Kiegészítő program.

Plug & Play

(Dugd be és használd) Automatikus hardverfelismerés és -konfigurálás.

PNG

(Portable Network Graphics) egy új, public domain képtömörítési eljárás és grafikus fájl formátum a GIF helyettesítése céljából.

POP3

(Post Office Protocol Version 3) Levelezési protokoll.

POSIX

(Portable Operating System Interface (x)) Operációs rendszer - elsősorban UNIX - alapfunkcióinak és kapcsolódó felületének szabványa.

PostScript

Vektororientált lapleíró programozási nyelv és formátum nyomtatóhoz (Adobe cég).

PowerPC

(Performance Optimized With Enhanced RISC) Az IBM-Apple-Motorola által személyi számítógép céljára kifejlesztett 32-64 bites mikroprocesszor.

PPGA

(Plastic Pin Grid Array) Processzor foglalat típusa.

PQFP

(Plastic Quad Flat Pack) Négyzetes lapos processzor foglalat.

PRLM

(Partial Response Maximum Likelihood) Winchester író/olvasó technológia.

Processzor

Olyan funkcionális egység, amely utasításokat értelmez és hajt végre.

Protokoll

Az adatkommunikáció során használt szabályok és konvenciók összessége.

Proxy szerver

A WEB-kiszolgáló és a munkaállomás böngésző programja közötti szerver, amely a valaki által már letöltött oldalakat tárolja és bocsátja rendelkezésre, illetve szűrők beépítését teszi lehetővé.

Public domain

Szabadon és ingyen terjeszthető, más termékbe beépíthető program, mely sok esetben csökkentett teljesítményű változat. Reklám vagy szakmai hírnév kialakítása céljából terjesztik.

QBE

(Query By Example) Lekérdezés példa alapján.

QFP

(Quad Flat Pack) Négyzetes lapos processzor foglalás.

QWERTY

Angolszász billentyűkiosztás.

QWERTZ

Európai billentyűkiosztás.

RAM

(Random Access Memory) Közvetlen hozzáférésű memória (írható-olvasható), csak feszültség alatt tartja meg az információt.

RAID

(Redundant Array of Inexpensive Disks) A diszk rendszerek növekedésével az be-kimeneti (I/O) teljesítmény csak úgy tud lépést tartani ha a szűk keresztmetszetnek számító lassú mechanikát többszörözzük, így egyidejűleg több diszk áll rendelkezésre, ez az un. „disk array” (lemeztömb). Azonban a több diszk növeli a meghibásodás lehetőségét. Ezen hátrányt a RAID technológia küszöböli ki. Ennek lényege, hogy a diszke írt adattömegbe redundáns információt is elhelyezve, lehetséges, hogy bizonyos mennyiségű adat megsérülése esetén a redundáns információ alapján az elveszett adatokat visszanyerjük.

Ray tracing

Sugárkövetés térbeli alakzatok megjelenítésénél.

RCA

(Cinch) Csatlakozó.

RDBMS

Relációs adatbázis-kezelő rendszer.

RDRAM

Memóriatípus amelyet a Rambus az Intelnek fejlesztett ki, 1,6 Gbájt/sec adatátvitelre képes.

Real-Time

Valós idejű feldolgozás.

Redundancia

A közleményekben meglévő felesleges, újabb információt nem adó elem, amely nélkül azonban a megértés esetenként nehezebbé válna.

Registry

A Windows rendszer- és program-beállítási adatainak állománya.

Renderelés

Fotórealisztikus, háromdimenziós megjelenítés, árnyékkal és tükrözéssel.

Repeater

Digitális jelátvitelnél adott távolságokban felépített olyan rendszerkomponens, amely a jeleket helyreállítja, rekonstruálja a szabványos jelalakot és időzítést.

RGB

(Red-Green-Blue) A három alapszín átvitelével és szuperpozíciójával előállított színes kép.

RIMM

(Rambus In-line Memory Module) Rambus szabvány szerinti memóriamodul, 184 érintkezővel.

RISC

(Reduced Instruction Set Computer) Csökkentett utasításkészletű processzor típus.

RLE

(Run Length Encoded) Tömörített pixelgrafikus adatformátum.

RLL

(Run Length Limited) Mágneses adathordozóra történő tárolás kódolási módszere (800 kB/s).

ROM

(Read Only Memory) Csak olvasható memória, feszültség nélkül is tárol.

Router

(Útkiválasztó) Berendezés amely két vagy több azonos protokollt használó, térben elkülönülő lokális hálózat között a megfelelő helyre továbbítja az információt.

RPC

(Region Playback Control Management) Régiókód a DVD-k lejátszásának területi korlátozására. 7 régiókód van, melyet a lejátszón állítanak be és csak a hozzátartozó régiókódú DVD lemez játszható le.

RS-232

Interfész-szabvány a soros illesztés mechanikai, elektromos, funkcionális és eljárási paramétereire.

RSA

(Rivest-Shamir-Adleman) A szerzőkről elnevezett nyilvános kulcsú titkosítási eljárás. Nagy prímszámokkal végzett műveletekkel operál.

RTF

(Rich Text Format) Formázott dokumentumok csereszabványa, melyet a legtöbb mai szövegszerkesztő támogat; az állományok kiterjesztése .rtf és csak 7 bites ASCII karaktereket tartalmaznak.

SAA

(Systems Application Architecture) Szabványos felhasználói felület (IBM).

SCA

(Single Connector Attachment) SCSI csatlakozó új szabványa, 16 bites, nyolcvanpólusú, kétsoros, üzem közbeni cserét tesz lehetővé.

SCSI

(Small Computer System Interface) Multitaskos periféria I/O vezérlő első szabványa, 1 vezérlővel max. 7 winchester üzemeltethető, 1.5 MB/s sebességgel. A Fast SCSI sebessége 10 MB/s. A Wide SCSI 16 bites, 20 MB/s sebességgel. Az Ultra SCSI 32 db perifériát kezel.

Scanner

Papírról szöveget illetve grafikát a számítógépbe beolvasó eszköz.

SDRAM

Szinkron DRAM. A CPU sínsebességével szinkronizálja magát.

SEPP

(Single Edge Processor Package) Processzor foglalat típusa (Pentium).

Serif

Betűtalpas karakter (H), Sanserif - Betűtalp nélküli (H).

SFT

(System Fault Tolerance) Novell hálózati hibatűrő rendszer.

Shareware

Szabadon terjeszhető program, mely sok esetben csak demo, vagy csökkentett teljesítményű változat, gyakran csak megadott ideig működik és általában az adathordozó árát és a regisztrációs díjat kell megfizetni.

Sharing

Adatok közös használata.

Shell

Az operációs rendszer felhasználó felé kapcsolatot teremtő része.

Shockwave

Animációs és interaktív elemek megjelenítési technológiája a Weben.

SIMD

(Single Instruction Multiple Data) Speciális gépi utasítás, amellyel ugyanazt a műveletet több adaton végezhetjük el (Intelnél SSE).

SIMM

(Single In-line Memory Module) Egyoldalú-érintkezős (30 vagy 72) memória chip.

SLIP

(Serial Line Internet Protocol) Kommunikációs protokoll és szoftver, ami lehetővé teszi dial-up (soros vonalon, modemmel való) kommunikációnál, állandó hálózati kapcsolattal nem rendelkező gépekről is a teljes jogú Internet-használatot; a PPP korábbi változata.

Slot

Csatlakozó az alaplapon, a bővítő kártyák részére.

SMART

(Self-Monitoring Analysis and Reporting) Merevlemez öndiagnosztikáló rendszere.

Smart Card

Intelligens kártya beépített memóriával, processzorral és operációs rendszerrel.

SMP

(Symmetric Multi Processing) Többprocesszoros szimmetrikus számítógép architektúra.

SMTP

(Simple Mail Transfer Protocol) Interneten levéltovábbítást lehetővé tévő protokoll, általában TCP-n keresztül.

SNA

(Systems Network Architecture) IBM nagygépes kommunikációs protokoll.

S/MIME

(Secure/MIME) A MIME protokoll biztonságos változata, amely titkosított és elektronikus aláírással ellátott levelek küldését teszi lehetővé.

SoundVQ

A YAMAHA által támogatott hangtömörítő eljárás.

SPARC

(Scalable [Scalar] Processor Architecture) Méretezhető processzor felépítés.

SPEC 1170

75 UNIX gyártó közös UNIX interfész (Common API) szabványa.

SPECfp95

(Systems Performance Evaluation Cooperative) Lebegőpontos műveletvégzés teljesítménye. Viszonyszám, egysége a DEC VAX 11/780 típusú gép teljesítménye.

SPECint95

Általános és egész számokkal való műveletvégzés teljesítménye.

SQL

(Structured Query Language) Strukturált lekérdező nyelv.

Spooler

Háttérnyomtatást lehetővé tevő program.

SRAM

Statikus RAM. Bitenként négy-hat tranzisztort tartalmaz.

SSE

(Streaming SIMD Extensions) Processzor Intel 3D-s utasításkészlete, 52 utasítással.

SSH

(Secure Shell) Biztonságos bejelentkezés terminálprogram segítségével.

SSL

(Secure Socket Layer) Netscape internet adattovábbítási protokoll, az adatforgalom mindkét irányú titkosításával.

Stand-by

Készenléti állapot.

STP

(Shielded Twisted Pair) Árnyékolt csavart érpár.

Streamer

Szalagos meghajtó archiválási célra, típusai DC (15 kB/s) és DAT (180 kB/s).

SVR4

(System V Release 4) UNIX operációs rendszer szabványa.

Szemantika

A jelentéstan tudománya, a nyelv szavainak jelentésével, azok árnyalataival és változásaival foglalkozik.

Színmélység

Azon bitek száma, amelyekben egy-egy képpont színinformációi tárolódnak.

Szintaktika

Mondattan, szócsoporthoz szerkezetével foglalkozó tudomány.

Szkript

Parancsállomány. Szkriptnyelv a szkriptek írására használt pl. Javascript, VBScript, Perl, Python, PHP nyelv.

SVGA

SzuperVGA grafikus kártya szabvány 640x480-tól 1024x768 pixel-ig, 16 illetve 256 színtől, a videó RAM méretétől függően.

Sysop

(System operator) Rendszerfelügyelő (kezelő).

TCP/IP

(Transmission Control Protocol / Internet Protocol) Korábban a UNIX, ma több hálózat, - Internet is - hálózatkezelő protokollja.

Telnet

Folyamatos, interaktív terminálkapcsolatot lehetővé tevő protokoll két gép között TCP/IP hálózatokon, illetve az erre szolgáló program neve.

TETRA

(TERrestrial TRunked RAdio) Digitális nyálábolt rádiótelefonrendszer a 380-400 GHz sávban, rendőrségi, honvédelmi és mentési feladatokat ellátóknak.

TFT

(Thin Film Transistor) Aktív mátrixos LCD kijelző.

TGA

True Vision Targa cég pixelgrafikus adatformátuma.

TIFF

Aldus cég (Tagged Image File Format) pixelgrafikus adatformátuma.

Token Ring

IBM által kifejlesztett vezérjeles protokollú, gyűrű topológiájú hálózat.

TPI

(Track Per Inch) Sáv/coll adatrögzítési sűrűség.

TSR

(Terminate but Stay Resident) Memóriarezidens program.

Trackball

Hanyattgér.

Tranzakció

A fizikai tranzakciók biztosítják, hogy az indexek mindig konzisztensek az adatokkal, és az adatrekordok tartalma végig sértetlen marad akkor is, ha a munkaállomás "elszáll", vagy ha az adatbázis szerver vagy a hálózat összeomlik. A logikai tranzakciók biztosítják, hogy a logikailag összefüggő műveletek vagy mind végrehajtódnak, vagy egyetlen egy sem. Ez azt jelenti, hogy még véletlenül sem fordulhat elő, hogy egy bizonylat ne teljes egészében kerüljön az adatbázisba, hanem például csak néhány mezeje.

True Type

Fontok skálázására és nyomtatására szolgáló technológia, melyben a karakterek ugyanolyan formában jelennek meg a nyomtatón, mint a képernyőn.

TSTN

(Triple Super Twisted Nematic) Passzív mátrixos LCD kijelző.

TTL

(Tranzistor Tranzistor Logic)

Tűzfal

Algoritmikus akadály az informatikai rendszerekbe történő külső behatolás elhárítására.

TVF

(Távvezetési Vivőfrekvenciás összeköttetés) Az erősáramú távvezeték fázisvezetőjére megfelelő csatolóelemekkel ráültetett 40-300 kHz-es frekvenciatartományba eső amplitúdómodulált (AM/SSB-SC) jel segítségével létrehozott távközlési összeköttetés.

TWAIN

Szkenner és grafikus szoftver közötti interfész, amely lehetővé teszi a képek beolvasását és a képfeldolgozó programokba a közvetlen bevitelét.

TwinVQ

(Transform-domain Weighted Interleave Vector Quantization) A Yamaha cég audió tömörítő eljárása. Az állomány kiterjesztése VQF.

UART

(Universal Asynchronous Receiver and Transmitter) A számítógép soros kapujának vezérlő lapkája (2400 - 19200 bit/s).

UDMA

Ultra DMA. Sebessége 33 ill. 66 MB/s.

UMB

(Upper Memory Block) Felső memória terület, 640-1024, általában 768 és 960 K között.

Unicode

16 bites karaktertáblázat az ISO 10646 szerint. 256 bájtós blokkokra van felosztva a különböző nyelvek részére.

UNIX

Időosztásos, multitasking (többfeladatos), multiprocesszoros, többfelhasználós, osztott adatállományokat használó, nyílt operációs rendszer.

UPS

(Uninterruptable Power Supply) Szünetmentes áramforrás.

URL

(Uniform Resource Location) Dokumentum, fájl vagy egyéb erőforrás internetes elérési címe.

USB

(Universal Serial Bus) Univerzális soros sín. Olyan interfész technológia amely 127 eszközt, 12 MB/s sebességgel, „plug and play” módon tud csatlakoztatni. Külön gép- és periféria oldali csatlakozót használ.

UTP

(Unshielded Twisted Pair) Árnyékolatlan csavart érpár.

V.21-V.34bis

ITU (CCITT) szabványok különböző sebességű modem adatátvitelre (300-32.000 bps).

V.42bis, V.42

Adatsűrítő illetve hibajavító módszer a modem adatátvitelben.

V.fast

Kváziszabvány 28.800 bps sebességű modem adatátvitelre.

V.FC

A Rockwell cég szabványa 14.4-28.8 Kbps modem adatátvitelre.

VAR

(Value Added Reseller)

VESA

(Video Electronics Standards Association) A CPU és a perifériák összekötésére szolgáló adatút (sín, busz) szabványa, 32-64 bit/40-50 MHz, 132-> MB/s.

VESA DPMS

(Video Electronics Standards Association Display Power Management Signaling Standard) Kommunikációs szabvány a monitor vezérlésére Windows operációs rendszer által.

VGA

(Video Graphics Array) Grafikus kártya szabvány 320x200 vagy 640x480 pixel, illetve 256 vagy 16 szín a videó RAM méretétől függően.

VIDEO CD

Video és audió információ tárolására alkalmas kompaktlemez, 120 mm, 70 perc MPEG.

VLIW

(Very Long Instruction Word) Igen nagy utasításhosszúságú processzor típus.

VMC

(VESA Media Channel) Videóátvitelre tervezett illesztési szabvány és interfész 130 MB/s sebességgel. Buszszabványoktól független, megszakítást nem használ és valós idejű multimédia lehetőséget biztosít.

VoIP

(Voice over Internet Protocol) Digitalizált hangtovábbítási rendszer, csomagkapcsolt internet protokoll segítségével.

VRML

(Virtual Reality Modelling Language) Leírónyelv háromdimenziós környezet megjelenítésére.

VSAT

(Very Small Aperture Terminal) Műholdas távközlési szolgáltatás.

VTAM

(Virtual Telecommunications Access Method) Virtuális terminálkezelő program.

VxD

Virtuális eszközvezérlő, amely a hardverműveletek közvetlen felügyelete érdekében az operációs rendszer magjához is hozzáférhet.

W3C

(World Wide Web Consortium). 1994-ben alakult a Web lehetőségeit bővítő, javító protokollok, ajánlások, rendszerek kidolgozására.

WABI

(Windows Application Binary Interface) UNIX operációs rendszer alatt Windows alkalmazói programot futtató program (DOS és Windows nélkül).

WAN

(Wide Area Network) Széles területre kiterjedő hálózat. Általában egy vagy több országot, országrészt lefedő számítógép hálózat.

WAP

(Wireless Application Protocol) Mobiltelefonon internet kapcsolatot biztosító protokoll.

Whetstone

Lebegőpontos számokkal dolgozó, műszaki és tudományos számításokat modellező, sebességmérő tesztprogram.

Wi-Fi

(Wireless Fidelity) A Wireless Ethernet Compatibility Alliance (WECA) által kidolgozott rövidtávú vezeték nélküli adatátvitelt lehetővé tevő szabvány (802.11b). Adatátviteli sebessége 11 Mbps, 2,4 és 5 GHz-en.

Winsock

A Windows és az Internet szabványos kommunikációját vezérlő program.

Wizard

„Varázsló” segédeszköz, mely párbeszédés formában végigvezeti a program használót a bonyolult műveletek végrehajtásában.

WMA

(Windows Media Audio) A Microsoft audió tömörítő eljárása.

WMF

Windows metafájl vektorgrafikus adatformátum.

WML

(Wireless Markup Language) Mobil kommunikációs eszközökhöz kifejlesztett nyelv.

WMV

(Windows Media Video) A Microsoft videó tömörítő eljárása.

WORM

(Write Once Read Many) Egyszer írható, tetszőlegesen olvasható optikai tároló.

WPG

Word Perfect pixel-, vagy vektorgrafikus adatformátuma.

WWW

(World Wide Web) Nyílt dokumentumszerkesztési és -átviteli szabvány.

WYSIWYG

(What You See Is What You Get) Amit látsz, azt kapsz (pl. nyomtatón).

X.25

A CCITT által a csomagkapcsolt (az információ diszkrét egységekre - keret - tördelt) hálózatokhoz kidolgozott szabványos interfész protokoll (általában 64 kbit/s), amely biztosítja az adatterminál interaktív kapcsolódását a szabványoknak megfelelő nyilvános vagy magán X.25 hálózatokhoz.

X.400

Elektronikus levelezőrendszer szabványa.

XGA

(eXtended Graphics Array) Grafikus kártya szabvány, 640x480-tól 1280x1024 pixel-ig, illetve 16.7 milliótól 256 színig a videó RAM méretétől függően.

XMM

(eXtended Memory Manager) Kiterjesztett memória kezelő.

X modem

Állandó (128 bájt) méretű blokkal dolgozó adatátviteli protokoll.

XML

(eXtensible Markup Language) A HTML nyelv korlátainak megszüntetésére a W3C által szabványosított újfajta jelölő nyelv.

XMS

(eXtended Memory Specification) Kiterjesztett memória, az 1088 K felett.

X/Open

Európai testület a UNIX rendszerek egységesítésére.

XPG

(X/Open Portability Guide) Szabványosított UNIX környezet (XPG3 és XPG4 specifikációk).

X Window

Kliens-szerver kommunikációs (grafikus) protokoll szabványa, gép- és operációs rendszer független, hálózatban működő ablakkörnyezet előállítására. Eredetileg a MIT-en készült, UNIX környezetre, objektum orientált C nyelven.

Z modem

Változó blokkmérettel dolgozó adatátviteli protokoll.